52

2000

O U
17 92

1504 42

1505-ԱԿ

ՏՕՄԱՐ
ԿԱՐՃԱՌՕՏ

Այսինքն․

Համառօտութիւն հնոց Տօմարին Հռոմայեցւոց, որով հասարակաբար վարի ազգս Հայոց։

Շարադրեցեալ դիւրին ոճիւ ՚ի յօգուտ պարզամտաց։

Ի Մխիթարայ Վարդապետէ սեբաստացւոյ Աբբայ՝ հայր կոչեցելոյ։

Տպագրեալ յամի տն 1786։

Ի ՎԵՆԵՏԻԿ․
՚Ի տպարանի Յովհաննու փիացեան։
Հրամանաւ մեծաւորաց։

893-57

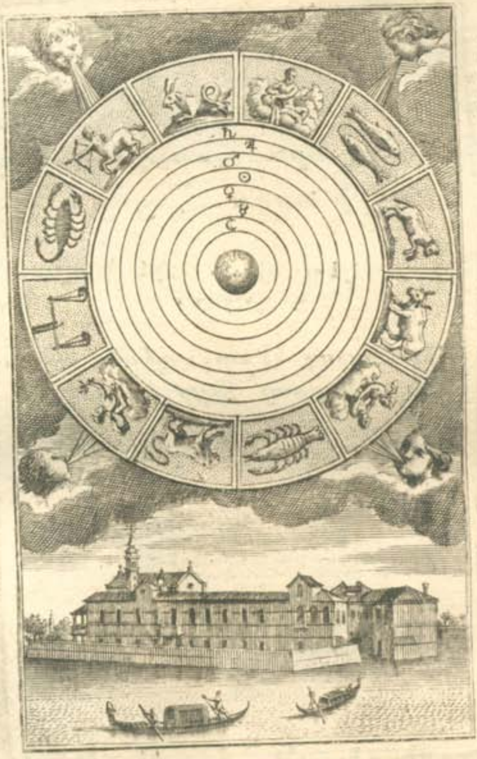

Յաղագս Եօթներեկաց, և Վերադրաց, 'ի ձեռն որոց գտանի գիր տարւոյն։

Գլուխ առաջին։

Եօթներեակ՝ այսպէս արա։

Առ զթուականն Հայոց, և զշրջանս որք են 'ի նմին, 'ի բաց հան. և 'ի մնացելոյն ևս 'ի բաց հան զթիւն հինգ. և որ ինչ մնայ, երթ ԻԸ, ԻԸ. և զայն որ 'ի խոնարհ մնայ՝ տուր 'ի խորանս առաջիկայ աղիւսակիդ եօթներեկաց, սկսեալ 'ի գլխոյն. և յորում դադարի, այն է եօթներեակ տարւոյն։ Իսկ ծանիր, զի շրջանն է. ՇԼԲ. ամ։

Իսկ կամ այսպէս արա, որ դիւրագոյն է։ Առ զթուականն. և անտի 'ի բաց հան ըզ-1153 ըն. և զայն որ յաւելանայ, երթ ԻԸ, ԻԸ. և որ ինչ 'ի խոնարհ մնայ, տուր զայն 'ի յառաջիկայ խորանս եօթներեկացդ՝ սկսեալ 'ի գլխոյն. և յորում վերջանայ, այն է եօթներեակ տարւոյն։ Իսկ եթէ ոչ ինչ յաւելանայ՝ տուր զԻԸ ըն՝ սկսեալ 'ի գլխոյն, որ մինչև 'ի վերջին խորանն հասեալ՝ վերջանայ։

ա	բ	գ	դ ե	զ	է	ա
բ գ	դ	ե	զ	է ա	բ	գ
դ	ե զ	է	ա	բ	գ դ	ե
զ	է	ա բ	գ	դ	ե	զ է

Ծանիր և զայս. զի յորժամ զոյգ է եօթներեակ տարւոյն, յայնժամ նահանջ է ամն. և դու 'ի յունվարի, և 'ի փետրվարի զառաջինն պարտիս կալնուլ, և յորժամ 'ի մարտն մտանես, զերկրորդն: Օրինակ. մինչ դ ե, է եօթներեակ տարւոյն, 'ի յունվարի և 'ի փետրվարի կալ զդն, որ է չորս, և յորժամ 'ի մարտն մտանես, կալ զեն. որ է հինգ: Այլ 'ի յաղիւսակիսդ՝ ոչ ամն նահանջին երևի 'ի ձեռն զոյգ գրոց, նոյնպէս և ամքն՝ որք ոչ են նահանջք՝ երևին 'ի ձեռն գրոց, որք են միայնակ, և ոչ զոյգ:

Աշխատիր այսպէս արա:

Առ զթուականն հայոց, և զշրջանսն որք են 'ի նմին՝ 'ի բաց հան. և 'ի մնացելոցն ևս 'ի բաց հան զթիւն երեք. և զմնացեալսն երթ ժթ, ժթ. և զայն որ 'ի խոնարհ մնայ, տուր 'ի յառաջիկայ կարգ խորանաց վերադրացդ՝ սկսեալ 'ի գլխոյն. և յորում դադարի՝ այն է վերադիր տարւոյն:

Այլ կամ այսպէս արա, որ առաւել դիւրագոյն է: Առ զնոյն թուականն, և անտի 'ի բաց հան. ՌՃԿԲ. և զայն, որ յաւելանայ, երթ ժթ, ժթ. և որինչ 'ի խոնարհ մնայ, տուր 'ի յառաջիկայ կարգ խորանաց վերադրացդ՝ սկսեալ 'ի գլխոյն. և յորում վերջանայ, այն է վերադիր տարւոյն:

Աշխ-

Աշխատանք վերադրաց ։

ի դ	ե	ժ զ	ի է	ը	ժ թ	լ	ժ ա	ի բ	գ
ժ դ	ի ե	զ	ժ է	ի ը	թ	ի ա	բ	ժ գ	

Այս աստանօր գիտելի է . զի ԺԸ խորանք եօթնե-
րեկաց , և ԺԹ խորանք վերադրաց , այնու կար-
գաւ, որով եդեալք են 'ի յաղիւսակս իւրեանց՝ մըշ-
տնջենաւորապէս զկնի միմեանց հետևեն , ամ ըդ
ամէ . և յորժամ լինի հասանել 'ի վերջն , վերստին
լինի սկսումն 'ի գլխոյն ։ Օրինակ , յայսմիկ ա-
մի յորում թիւն հայոց է ՌՃԾԶ . վերադիրն է , ԻԴ .
և եօթներեակն , Ա ։ Արդ՝ սոքին 'ի յաղիւսակս իւ-
րեանց , որպէս և իսկ երևին , են առաջինք . ուրեմն
'ի գալ տարւոջ անմիջապէս հետևեալքն սոցին , են
վերադիր և եօթներեակ տարւոյն . և 'ի միւսում
տարւոջ՝ հետևեալքն այնց . և այսպէս մշտնջենաւո-
րաբար ։

Իննևտասներեակ այսպէս արա ։

Առ զհայոց թուականն . և զ 1141 ընդ . 'ի բաց
հան . և որ ինչ վերամնայ , երթ ԺԹ , ԺԹ . և այն
որ 'ի խոնարհ մնայ , ինն և տասներեակ է տարւոյն ։
Այլ կամ այսպէս արա ։ Գիտ զվերադիրն երկու . որ
է 'ի յաղիւսակս վերադրաց . և անտի սկսեալ յա-
ռաջ ընթանալով թուեա մինչև 'ի վերադիր տար-
ւոյն . և որքան թիւ ելանէ , յայնքաներորդում ամի
է՝ իննևտասներեակն տարւոյն ։

Այլ եթէ իննևտասներեկաւ զվերադիր տարւոյն
կամիցիս գտանել . կալ զթիւ իննևտասներեկի
տարւոյն , և յառաջ տուր զայն 'ի վերադրեն՝ որ է
երկու . և յորում տեղւոջ վերադրաց վերջանայ , անդ
է վերադիր տարւոյն ։ Որգոն , 1182 . թուին՝ իննև
տասներեակն է 3 . և մինչ 'ի վերադրեն որ է . Բ .

յառաջ տամք, դադարի 'ի տուփն վերադրելն որ է· ԺԴ. և այսու իմանամք, թէ ԺԴ է վերադիր տարւոյն։

Օրինակ տարեգրոյն այսպէս առ։

Այսմ միշտ զվերադիր տարւոյն, որ գլխագրով եդեալ կայ 'ի սկզբան առաջնկայ աղիւսակիդ. և այնու մուտ ուղղակի 'ի հանդիպակաց խորանս եօթներեկաց մինչև գտանիցես զեօթներեակ տարւոյն, որ է նօտր գրով գծագրեալ, և ը նմա եղեալ բոլորագիրն 'ի նմին խորանոջ՝ է գիր տարւոյն։

Նաև այս աղիւսակ է մշտնջենաւոր, և ունի, որպէս ունի Հայրենի հնոյ տօմարաց Հռոմայեցւոց.

ԻԳ	գ·բ	բ·գ	ա·դ	է·ե	զ·զ	ե·է	դ·ը	գ·թ
Ե	է·յ	դ·ն	գ·շ	բ·ո	ա·չ	է·պ	զ·ջ	ե·ռ
ԺԶ	բ·ժ	ա·ի	է·լ	զ·խ	ե·ծ	դ·կ	գ·հ	բ·ձ
ԻԷ	դ·ս	գ·վ	բ·տ	ա·ր	է·ց	զ·ւ	ե·փ	դ·ք
Ը	ա·ղ	է·ճ	զ·մ	ե·յ	դ·ն	գ·շ	բ·ո	ա·չ
ԺԹ	ե·է	դ·ը	գ·թ	բ·ժ	ա·ի	է·լ	զ·խ	ե·ծ
Լ	է·պ	զ·ջ	ե·ռ	դ·ս	գ·վ	բ·տ	ա·ր	է·ց
ԺԱ	դ·կ	գ·հ	բ·ձ	ա·ղ	է·ճ	զ·մ	ե·յ	դ·ն
ԻԲ	ա·դ	է·ե	զ·զ	ե·է	դ·ը	գ·թ	բ·ժ	ա·ի
Գ	գ·շ	բ·ո	ա·չ	է·պ	զ·ջ	ե·ռ	դ·ս	գ·վ
ԺԴ	է·լ	զ·խ	ե·ծ	դ·կ	գ·հ	բ·ձ	ա·ղ	է·ճ
ԻԵ	դ·ա	գ·բ	բ·գ	ա·դ	է·ե	զ·զ	ե·է	դ·ը
Զ	զ·մ	ե·յ	դ·ն	գ·շ	բ·ո	ա·չ	է·պ	զ·ջ
ԺԵ	գ·թ	բ·ժ	ա·ի	է·լ	զ·խ	ե·ծ	դ·կ	գ·հ
ԻԸ	ե·ռ	դ·ս	գ·վ	բ·տ	ա·ր	է·ց	զ·ւ	ե·փ
Թ	բ·ձ	ա·ղ	է·ճ	զ·մ	ե·յ	դ·ն	գ·շ	բ·ո
ԻԱ	է·ե	զ·զ	ե·է	դ·ը	գ·թ	բ·ժ	ա·ի	է·լ
Բ	բ·ո	ա·չ	է·պ	զ·ջ	ե·ռ	դ·ս	գ·վ	բ·տ
ԺԷ	զ·խ	ե·ծ	դ·կ	գ·հ	բ·ձ	ա·ղ	է·ճ	զ·մ

Նաւ

Եւ աստէն գիտել պարտիս, զի նախկին եօթնե-
րեակքն 'ի յիւրաքանչիւր կարգ աղիւսակին նոյնք
են ընդ այնց՝ որք են վերջինք. որպէս և իսկ տեսանիս ։
Ա՟ո որոյ ընդ որոնելդ զգիր տարւոյն՝ եթէ հանդի-
պիցի՝ զի եօթներեակ տարւոյն իցէ այնպիսի, որ 'ի
նոյնում կարգի 'ի սկզբան նաև 'ի վերջն գտանի,
մի՛ տարակուսիր առ այս, թէ զվերադիրն տարւոյն
առ որն 'ի յերկուց պարտ է տանիլ, առ 'ի գտանել
զգիր տարւոյն ։ Վասնզի եթէ ամն իցէ նահանջ,
առ վերջինն պարտ է տանիլ, և ընդ նմա եղեալ բո-
լորգիրն՝ է գիր տարւոյն. իսկ եթէ ոչ իցէ նա-
հանջ, պիտոյ է առ առաջինն տանիլ. և առ նմա
եղեալն է գիր տարւոյն ։ Օրինակ, 'ի թուին.
ռճձէ. եօթներեակն է չորս, իսկ վերադիրն է.
իէ ։ Արդ՝ մինչ 'ի ձեռն այսորիկ վերադրի մտանես
'ի համադէպ իւր եղեալ խորանն, 'ի նմին եօթներեակ
տարւոյն՝ որ է չորս, գտանի 'ի սկզբան նաև 'ի
վերջն ։ Եթէ տանիս զվերադիրն առ առաջինն,
ցուցանէ զգիր տարւոյն գոլ [illegible]. իսկ եթէ առ վեր-
ջինն, ցուցանէ զգիր տարւոյն գոլ [illegible] ։ Արդ՝ մինչ
ամն այս է նահանջ, ո՛չ պարտիս տանիլ առ առա-
ջինն, այլ առ վերջինն, որ ցուցանէ զգիր տարւոյն
գոլ, [illegible] ։ Իսկ 'ի թուին. ռճղէ. եօթներեակն է
երեք. և վերադիրն՝ ժէ ։ Արդ՝ մինչ 'ի ձեռն այսո-
րիկ վերադրի մտանես 'ի համադէպ իւր եղեալ խո-
րանն, 'ի նմին եօթներեակ տարւոյն, որ է երեք,
գտանի 'ի սկզբան՝ նաև 'ի վերջն ։ Եթէ տանիս ըզ-
վերադիրն առ վերջինն, ցուցանէ զգիր տարւոյն
գոլ հօ. իսկ եթէ առ առաջինն, ցուցանէ զգիր
տարւոյն գոլ խօ ։ Արդ՝ մինչ ամն այս ոչ է նահանջ,
ո՛չ պարտիս տանիլ առ վերջինն, այլ առ առաջինն,
որ ցուցանէ զգիր տարւոյն գոլ խօ ։ Եւ այսոքիկ ըզ-
գուշութիւնք յայնժամ միայն պարտին լինել, յորժամ
եօթներեակ տարւոյն 'ի նոյնում կարգի 'ի սկզբան՝
նաև 'ի վերջն գտանի ։ Վասնզի յորժամ եօթնե-

ըեակք 'ի նոյնում կարգի ոչ են եղեալ երկիցս , այս ինքն 'ի սկզբան նաև 'ի վախճանի , այլ միայն մի անգամ , և 'ի մէջն , ամն թէ նահանջ իցէ , և թէ ոչ , մինչ վերադրով տարւոյն մտեալ 'ի խորանսն՝ գտանես զեօթներեակ տարւոյն , առ նմա եղեալ գիրն 'ի նմին խորանոջ՝ է գիր տարւոյն ։ Եւ պատճառն վերոյասացելոցս է այս , զի 'ի վերոյ եղեալ աղիւսակոջ բնաւք եօթներեակք , որք են 'ի յառաջին տուփս ԺԹ կարգաց , ոչ երբէք հանդիպին նահանջից ․ և բնաւքն որք են 'ի վերջին տուփս՝ միշտ հանդիպին նահանջից ․ իսկ 'ի միջին եղեալ վեց տուփքն մերթ հանդիպին ․ և մերթ ոչ ։ Ուստի դու զամն նահանջին տես 'ի փոքրիկ աղիւսակն եօթներեկաց ․ և ըստ այնմ 'ի գործ ած զվերոյ ասացեալ կանոնն ։

Եւ եթէ քննիցես՝ տեսանես 'ի յաղիւսակդ , թէ զիարդ վերադիրքն բաժանեալք են 'ի մէջ իւրեանց զարմանալեաւ կարգաւ զայբուբենսն, իւրաքանչիւրն զըն տարս սեփականելով զանազան կարգաւ ։ Նմանապ և եօթներեակքն՝ իւրաքանչիւրն զհինգ տարս սեփականեալ ․ և միայն եօթներեակս այս չորս՝ ըզվեց տարս սեփականեալ ․ այսինքն ա․ ը․ կ․ ն․ ս․ ք ։ Որովք երեսուն և վեց տառքն բաժանեցեալք են 'ի եօթն մասունս՝ ըստ թուոյ եօթներեկաց ։

Յաղագս Ամսամտից , և Տօնից շարժականաց , և այլոց իրաց պիտանաւորաց պարունակեցելոց 'ի Պարզատոմարի , որք գտանել կարեն 'ի ձեռն Տարեգրոյն ։

Գլուխ ․ Բ ։

Ամսամուտք այսպէս արա ։

Առ զգիր տարւոյն ․ և երթ , է , է ․ և զայն որ 'ի խոնարհ մնայ ․ յետս տուր յաւուրց ամսոյ ․ և յորում աւուր դադարի թիւն այն , 'ի նմին աւուր է մուտ նորոյ ամսոյն ։ Օրինակ ,

նակ , ըստ ասացելոյ կանոնիս , օրն յունվարի , որ է ուրբաթն , եթէ գիր տարւոյն իցէ , ծէ , գոլով այն տառն , եօթն 'ի բաց ձգեալ՝ վերամնայ երեք . արդ՝ յորժամ զերեքն 'ի յուրբաթուն յետս տանք՝ ասելով հինգշաբթի , չորեքշաբթի , երեքշաբթի , թիւն երեք վերջանայ յերեքշաբթի . և այսպէս իմանամք , թէ մինչ գիր տարւոյն իցէ , ծէ , մուտն յունվարին՝ լինի յերեքշաբթի . ըստ այսմ իմա՛ և զայլոց ։ Նաև ըստ այսմ կանոնի՝ անուրք երկոտասանից ամսոց են սոքին .

Օրն	Յունվարի	է	Ուրբաթ ։
	Փետրվարի		Երկուշաբթի ։
	Մարտի		Երկուշաբթի ։
	Ապրիլի		Հինգշաբթի ։
	Մայիսի		Շաբաթ ։
	Յունիսի		Երեքշաբթի ։
	Յուլիսի		Հինգշաբթի ։
	Օգոստոսի		Կիրակի ։
	Սեպտեմբերի		Չորեքշաբթի ։
	Հոկտեմբերի		Ուրբաթ ։
	Նոյեմբերի		Երկուշաբթի ։
	Դեկտեմբերի		Չորեքշաբթի ։

Իսկ եթէ 'ի ձեռն եօթներեկաց տարւոյն կամիցիս գտանել զօր ամսամտին , կա՛լ զեօթներեակ տարւոյն 'ի վերուստ , և զամիսն 'ի կողմանց . և մո՛ւտ 'ի խորանս առաջիկայ աղիւսակիդ . և դիւրապէս գտանես զօր ամսամտին ։

ամիս հռոմայեցւոց	Քանիք ։	Եօթներեակ ։						
		Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	Է
յունվ	լա	Բշբ	Գշբ	Դշբ	Եշբ	ուրբ	շբթ	կիրա
փետր	իը	Եշբ	ուրբ	շբթ	կիրա	Բշբ	Գշբ	Դշբ
մարտ	լա	Եշբ	ուրբ	շբթ	կիրա	Բշբ	Գշբ	Դշբ
ապր	լ	կիրա	Բշբ	Գշբ	Դշբ	Եշբ	ուրբ	շբթ
մայի	լա	Գշբ	Դշբ	Եշբ	ուրբ	շբթ	կիրա	Բշբ
յուն	լ	ուրբ	շբթ	կիրա	Բշբ	Գշբ	Դշբ	Եշբ
յուլ	լա	կիրա	Բշբ	Գշբ	Դշբ	Եշբ	ուրբ	շբթ
օգոս	լա	Դշբ	Եշբ	ուրբ	շբթ	կիրա	Բշբ	Գշբ
սեպ	լ	շբթ	կիրա	Բշբ	Գշբ	Դշբ	Եշբ	ուրբ
հոկտ	լա	Բշբ	Գշբ	Դշբ	Եշբ	ուրբ	շբթ	կիրա
նոյեմ	լ	Եշբ	ուրբ	շբթ	կիրա	Բշբ	Գշբ	Դշբ
դեկտ	լա	շբթ	կիրա	Բշբ	Գշբ	Դշբ	Եշբ	ուրբ

Բայց զգուշանալ պարտիս, զի 'ի նահանջի ամին մինչ զմարտի, և զհետևեալ ամսոյ զմաւսն առնես, եթէ 'ի ձեռն տարեգրոյն առնիցես, միով գրով յետս դարձցիս. որգոն. եթէ, ծէ լիցի գիր տարւոյն, ըզ բօ, կալցես ։ Իսկ եթէ եօթներեկաւ առնես, միով թուով յառաջ ընթասցիս. որգոն. եթէ. ա. է եօթներեակն, կալցես, բ. որպ զի ուղիղ գայցէ ։

Օրակէտք առաւր Յայտնութէ, այսպէս գտա ։

Առ զգիր տարւոյն. և երթ. է, է. և որքան թիւ 'ի խոնարհ մնայ յետս տուր զայն յերեքշաբթին. ասելով, երեքշաբթի, երկուշաբթի, կիրակի, և այլն ։ Իւր յորում առաւր գադարի թիւն այն, յայնմիկ առաւր հանդիպի Տօն Յայտնութեան Տն ։

Զմիջոց ուտիցն Յայտնութե, և Առաջաւորի
Բարեկենդանին՝ այսպէս գտ։

Առ զԹիւ գրոյ տարւոյն. և վերաբերեա՛ նմա ըզ-հինգ Թիւն, և տե՛ս որքան Թիւ լինին՝ այնքան աւուրք են միջոց ուտիք Յայտնութեան և Առաջաւորին։

Զառաջաւորաց Բարեկենդանն այսպէս առ։

Առ զտասն յունուարի. և զգիր տարւոյն, այսինքն զԹիւ գրոյ տարւոյն 'ի վերայ բեր. առաջաւորաց բարեկենդան է։ Զօրինակ, եԹէ գիր տարւոյն է. դայ. Թիւ նորին է չորս. արդ՝ եԹէ զչորսն 'ի վերայ տասին յունուարի վերաբերեմք, լինի. ԺԴ. և այսպ̃ իմանամք, Թէ 'ի տարւոջն՝ յորում գիր տարւոյն է, դայ, 'ի ԺԴ, յունուարի հանդիպի Առաջաւորաց բարեկենդանն։

Բուն Բարեկենդան այսպէս առ։

Առ զգիր տարւոյն. և Թուեա՛ զայն՝ տե՛ս, Թէ որքան է. և որքան լինի, յայնքաներորդում աւուր փետրվարի՝ բուն բարեկենդան է։ Իսկ եԹէ աւելի լինիցի Թիւ գրոյ տարւոյն քան զաւուրս փետրվարի, անցի՛ 'ի յառաջիկայ ամիսն, որ է մարտն։

Զատիկ։

Առ զմարտի՝ իա. և զգիր տարւոյն 'ի վերայ բեր, Զատիկ է։

Երևման Խաչ։

Առ զապրիլի ԺԷ. և զգիր տարւոյն 'ի վերայ բեր, Երևման խաչ է։

Հաւ-

Համբարձման ։

Յաւել զատկին ԼԹ․ և զգիր տարւոյն 'ի վերայ բեր, Համբարձումն է ։

Հոգեգալուստ ։

Յաւել զմայիսի Թ, և զգիր տարւոյն 'ի վերայ բեր, Հոգեգալուստ է ։

Սբ Գրիգորի Բարեկենդան ։

Յաւել զմայիսի Է․ և զգիր տարւոյն 'ի վերայ բեր, սբ Գրիգորի բարեկենդան է ։

Վարդավառ ։

Յաւել զյունիսի ԽԵ, և զգիր տարւոյն 'ի վերայ բեր, Վարդավառ է ։

Զմիջոց շաբաթուն Վարդավառին և Ածածնին՝ այսպէս գիտեա ։

Եթէ գիր տարւոյն իցէ Ա, կամ Բ, և կամ Գ, միջոցն է Է շաբաթ ։ Ապա 'ի Դայէն մինչև 'ի Ժէն, Զ․ շաբաթ ։ Իսկ յԻնիէն մինչև 'ի Ձան՝ Ե շաբաթ ։ Բայց 'ի Ղատէն մինչև 'ի Մէն՝ է չորս շաբաթ ։ Ապա 'ի Չայէն մինչև 'ի Տիւնն՝ է երեք շաբաթ ։ Իսկ 'ի Րէէն մինչև 'ի Փիւրն՝ է Բ շաբաթ ։ Եւ սոքա ամենեքեան իմացեալ լինին պահօքն հան
դերձ ։

Վերափոխման Ածածնին ։

Յաւել զգիր տարւոյն․ չորս 'ի վերայ ած ։ և ապա երթ, Է, Է․ և զայն որ 'ի խոնարհ մնայ՝ ած 'ի վր

ժա

ԺԱ ին օգոստոսի . և յորքաներորդն հասանիցէ , յայնքաներորդում աւուր օգոստոսի Ածածին է ։

[illegible] շաբաթու Ածածնին և սբյ Խաչին այսպէս գտ ։

Ա՛ռ զգիր տարւոյն . և երթ Է , Է . և տես , եթէ յաճելեալն չորս է , կամ հինգ , միջոյն հանդերձ պահօքն է Ե շաբաթ ։ Իսկ եթէ այլ թիւ իցէ , Է չորս շաբաթ ։

ՍԲ Խաչ ։

Ա՛ռ զգիր տարւոյն . երկու 'ի վերայ ած . և ապա երթ Է , Է . և զայն՝ որ 'ի խոնարհ մնայ , ած 'ի վերայ տասին սեպտեմբերի . և յորքաներորդն սեպտեմբերի հասանիցէ , յայնքաներորդում աւուր սեպտեմբերի Սբ Խաչ է ։

ՍԲ Գէորգայ Բարեկենդան ։

Ա՛ռ զգիր տարւոյն . երկու 'ի վերայ ած . և երթ Է , Է . և զայն որ 'ի խոնարհ մնայ , ած 'ի վերայ ԺԷ ին սեպտեմբերի . և յորքաներորդն սեպտեմբերի հասանիցէ , յայնքաներորդում աւուր սեպտեմբերի Սբ Գէորգայ բարեկենդան է ։

[illegible] Սբ Գէորգայ և Յ[illegible] Բարեկենդանին՝ այսպէս գտ ։

Ա՛ռ զգիր տարւոյն . և երթ , Է , Է . և տես , եթէ յաճեցեալն վեց է , կամ եօթն , միջոց ուտիքն է Ը շաբաթ ։ Իսկ եթէ այլ թիւ իցէ , յայնժամ է Է շաբաթ ։

Խաչգիւտ ։

Նախ գծիր տարւոյն . ՟Ը ՚ի վերայ ած . և եթէ ՟Է , ՟Է . և որինչ ՚ի խոնարհ մնայ , ած ՚ի վերայ ՟Իբ ին հոկտեմբերի . և յորքաներորդն հոկտեմբերի հասանիցի , յայնքաներորդում աւուր նորին՝ է Գիւտ խաչ ։

Յիսնակաց բարեկենդան ։

Նախ գծիր տարւոյն . և եթէ ՟Է , ՟Է . և որինչ ՚ի խոնարհ մնայ , ած զայն ՚ի վ՟ր տասնեւչորսին նոյեմբերի . և յորքաներորդն նոյեմբերի հասանիցի , յայնքաներորդում աւուր նորին՝ Յիսնակաց բարեկենդան է ։

Ս՟Բ Յակոբայ բարեկենդան ։

Նախ գծիր տարւոյն . և եթէ ՟Է , ՟Է . և զայն որ ՚ի խոնարհ մնայ , ած ՚ի վերայ հնգին դեկտեմբերի . և յորքաներորդն դեկտեմբերի հասանիցի , յայնքաներորդում աւուր նորին՝ ս՟բ Յակոբայ բարեկենդան է ։

Զմիջոց աւուրն ս՟բ Յակոբայ և Յայտնութ՟ բարեկենդանին՝ այսպէս գի՛տ ։

Նախ գծիր տարւոյն . և եթէ ՟Է , ՟Է . և զայն որ վերամնայ , յե՛տս տուր ՚ի , ՟Ծ՟Բ թուոյն սկսելով . ՟Ծ՟Բ . ՟ԾԷ . և այլն . և յորքաներորդում թուոյ դադարի , այնքան աւուրք են միջոց ուտիքն ս՟բ Յակոբայ , և Յայտնութեան բարեկենդանին ։

Օր Բարէկէնդանի Յայտնութե ։

Առ զգիր տարւոյն ․ և ե՛րթ է , է ․ և որքան Թի՛ւ ՚ի խոնարհ մնայ , յե՛տս տուր զայն յերեքշաբԹիէն , առելով ․ երեքշաբԹի , երկուշաբԹի ․ կիրակի , և այլն ։ Եւ յորում ա՛ւուր դադարի այն Թի՛ւ , յայնմիկ աւուր հանդիպի Յայտնութեան բարեկենդանն ։

Բայց միշտ պարտիս զգոյշ լինիլ՝ Թէ ՚ի սմին, և Թէ ՚ի յայլս ընա՛ծս մերոյ ասացեալս և ՚ի հետևեցեալս ․ զի ՚ի նահանջի տարւոջ , զգիր տարւոյն՝ ՚ի վերջանալն փետրվարին փոխեցես ընդ նախընԹացի գրոյն ։ Օրինակ , Թէ Գ֊ն իցէ , զԲ֊ն կալցես ․ և Թէ․ Է֊ն իցէ , զԶ֊ն կալցես ․ ընդ այսմ և զայլոց գրոց տարւոյն առնիցես ․ որպէս զի ամենևին ուղիղ գայցէ ։

Եւ զանշարժից միջոցաց ծանի՛ր ․ զի զկնի եղիական պահոց , ընդ շաբաԹ կերեալ լինի , և հետևի սբ Լուսաւորչի պաս ։ Եւ զկնի տօնի սբ Լուսաւորչին , ընդ շաբաԹ կերեալ լինի , և հետևի Վարդաւառի պաս ։ Յետ սբ Խաչին , ընդ շաբաԹ կերեալ լինի , և հետևի սբ Գէորգայ պաս ։ Յետ Յիմնակի պահոցն , ընդ շաբաԹ կերեալ լինի , և հետևի սբ Յակոբայ պաս ։ Եւ յետ սբ Սարգսի պահոցն , ընդ շաբաԹ կերեալ լինի , և հետևի Մեծ պաս ։ Եւ այսոքիկ բաւ լիցին առ ասացեալսն ՚ի ձեռն Թուամանց և հաշուից ։

Յաղագս ոմանց մշտնջենաւորաց Աղիւսակաց, 'ի ձեռն որոց առաւել դիւրագոյն գտանին ամ վերոյ ասացեալքս ։

Գլուխ . Գ ։

Եւ զի գոն նաև այլք միջոցք, 'ի ձեռն որոց առանց մեծի աշխատութեան Թուելոյ՝ և հաշուելոյ զայնց ամենից՝ զորոց մինչև ցայս վայր գրեցաւ, կարէ ոք տեղեկանալ . գիտելովն միայն զԹուականն Հայոց ։ Աստի նաև վն նոցին՝ որոց ծանր Թուի, և կամ դժուարին է հաշուելն՝ և Թուելն, շարակարգեմք աստէն զերկու պարզատումարական աղիւսակս մշտնջենաւորս . 'ի յորս հայելով կարիցեն գիտել զայնց ամենից, զորոց մինչև ցայս վայր գրեցաւ ։

Վասն Առաջնոյ աղիւսակին, որ 'ի հետևեալ երկու զոյգ երեսս Թղթոյ պարունակի ։

Բանալի Առաջնոյ աղիւսակիս, որ 'ի յերկուս զոյգ երեսս հետևեցելոց Թղթոց դնի, է Թուականն Հայոց . 1182 . եդեալ 'ի սկզբան առաջնոյ կարգի . զոր կալեալ մինչ ուղղակի մտանես 'ի յառաջին տուփն, գտանես զեօթներեակ տարուոյն նոտր գրով գոլ . ա ։ Օ գիր տարուոյն բոլոր գրով 'ի ներքոյ նր գոլ . Գայ ։ և զվերադիրն գոլ . Իդ . որ գլխագրով զետեղեալ կայ 'ի վերն յառաջին տեղւոջ, և ուղղակի հայի առ այն տուփ ։ Եւ յորժամ Թուականն լինի 1183 . գընաս յերկրորդ տուփն . Եւ որքան Թուով աճի Թուականն, այնքան տուփ յառաջընթանաս . և միշտ գտանես զեօթներեակ, և զգիր տարուոյն 'ի յայն տուփ, ուր հասանիս Թուականաւդ, և զվերադիրն 'ի վր նց ։ Եւ մինչ Թուականն լինի . 1200 . հասանիս 'ի վերջին տուփն առաջնոյ կարգին . և զխնի

այ-

այնորինակ գտանես եղեալ 'ի սկզբան երկրորդի կար-
գին զԹուականն • 1201 • և որպէս ասացաւ, նաև 'ի
1201 • Թուին՝ գտանի գիր տարւոյ և որք Է նմա 'ի
յառաջին տուփն : 1202 ին 'ի յերկրորդ տուփն •
և այսպէս հետևաբար ընԹանայ մինչև 'ի վերջն երկ-
րորդի կարգին, և ապա սկսանի երրորդ կարգն : և
այլքն՝ նոյնով կերպիւ : Եւ այսպէս 'ի ձեռն ի̅ը • կար-
գաց եղելոց 'ի յերիս զոյգ երեսս հետևեցելոց Թըւ-
Թոց՝ եզերի ընԹաց միոյ բոլորի շրջանի, որ է 532 •
ամ : Ի յորս կարգաւ ցուցանին 'ի ձեռն Թուական-
նին՝ գիր տարւոյ, եօԹներեակ, և վերադիրն • և
այս մշտնջենաւորաբար • քանզի մինչ եզերի 532 •
ամն, վերստին լինի սկսումն 'ի գլխոյն՝ նորանոր դնե-
լով միայն զԹուականս հետևեցելոց ամաց 'ի սկզբան
աղիւսակիս, այնու կարգաւ, որպէս տեքին եղեալք
են : Եւ ուր ուրեք եօԹներեակն, և գիր տարւոյն
են Է գրով, ցուցանեն զտարին գոլ նահանջ :

8987-57

Վերադիր, Յօթներեակ. Գիր տարւոյ:

Թուական	ԻԴ	Ե	ԺԶ	ԻԷ	Ը	ԺԹ	Լ	ԺԱ	ԻԲ
1182	ա դ	բ ո	գ չ	դե թփ	զ մ	է լ	ա ր	բգ ձչ	դ ը
1201	գդ թը	ե յ	զ խ	է ց	աբ ջո	գ թ	դ ս	ե յ	զէ ղէ
1220	ա ղ	բա պջ	բ ժ	գ վ	դ ն	եզ ծխ	է պ	ա ղ	բ ժ
1239	բ գ	գ շ	դե կծ	զ ւ	է ճ	ա ի	բգ տվ	դ կ	ե է
1258	ե է	զ ջ	է լ	աբ րտ	գ շ	դ ը	ե ռ	զէ մճ	ա դ
1277	եա եդ	բ ո	գ չ	դ ս	եզ յմ	է լ	ա ր	բ ձ	գդ թը
1296	գ բ	դե ն յ	զ խ	է ց	ա ղ	բգ ժթ	դ ս	ե յ	զ ղ
1315	զ ղ	է պ	աբ իժ	գ վ	դ ն	ե է	զէ ջպ	ա ղ	բ ժ
1334	բ գ	գ շ	դ կ	եզ փւ	է ճ	ա ի	բ տ	գդ չկ	ե է

Վերադիր, Լուծմնաբերեալ. Գիր դարձոյ:

Գ	ԺԳ	ԻԵ	Զ	ԺԷ	ԻԸ	Թ	ԻԱ	Բ	ԺԳ
է ռ	ւ խ	է ա ե դ	ե ո	կ թ	տ ս	է ւ յ մ	է ե	ա չ	ե ձ
ա չ	ե ձ	կ բ	տ է ն յ	ւ խ	է ց	ա ղ	ե կ ժ թ	տ ս	է ծ
կ տ վ ս	է ծ	ւ գ	է պ	ա ե ի ժ	կ վ	տ ն	է է	ւ է ջ պ	ա ղ
ւ ջ	է ա ճ ղ	ե գ	կ շ	տ կ	է ւ փ ւ	է ճ	ա ի	ե ո	կ տ հ կ
ե ո	կ հ	տ է բ է	ւ մ	է լ	ա ր	ե կ ո շ	տ ը	է ռ	ւ խ
է ռ	ւ խ	է ե	ա ե չ ո	կ թ	տ ս	է յ	ւ է ղ ե	ա չ	ե ձ
է ա պ չ	ե ձ	կ բ	տ ն	է ւ ծ խ	է ց	ա ղ	ե ժ	կ տ վ ս	է ծ
կ շ	տ է կ ծ	ւ գ	է պ	ա ի	ե կ ո վ	տ ն	է է	ւ ջ	է ա ճ ղ
ւ ջ	է լ	ա ե գ գ	կ շ	տ կ	է ռ.	ւ է մ ճ	ա ի	ե ո	կ հ

Աճրադեր , Լուծներեալ ։ Գուեր տարեաց ։

Թուական	ԻԴ	Ե	ԺԶ	ԻԷ	Ը	ԺԹ	Լ	ԺԱ	ԻԲ
1353	դ ե ը է	զ ջ	ե լ	ա ր	բ գ ո շ	դ ը	ե ու	զ մ	ե ա ե դ
1372	ե ե	ա ճ ո	գ ծ	դ ս	ե յ	զ ե խ լ	ա ր	բ ձ	գ թ
1391	գ ր	դ ն	ե զ ծ խ	ե ց	ա ղ	բ ժ	գ դ վ ա	ե յ	զ ղ
1410	զ ղ	ե պ	ա ի	բ գ տ վ	դ ն	ե է	զ ջ	ե ա ձ ղ	բ ժ
1429	ա բ դ գ	գ շ	դ կ	ե փ	զ ե մ ձ	ա ի	բ ս	գ ծ	դ ե ը է
1448	դ ը	ե զ ու ջ	ե լ	ա ր	բ ս	գ դ թ ը	ե ու	զ մ	ե ե
1467	ե ե	ա ճ	բ գ ձ ծ	դ ս	ե յ	զ խ	ե ա ց ր	բ ձ	գ թ
1486	գ ր	դ ն	ե ծ	զ ե ւ ց	ա ղ	բ ժ	գ վ	դ ե ն յ	զ ղ
1505	ե զ է ղ	ե պ	ա ի	բ տ	գ դ շ ն	ե է	զ ջ	ե ձ	ա բ ի ժ

Մերոպեր , Լոշոմնեբեան . Գուխ տաբրայ ։

Գ	ԺԴ	ԻԵ	Զ	ԺԷ	ԻԸ	Թ	ԻԱ	Բ	ԺԳ
ֆ ո	կ հ	տ ա	էղ յմ	է լ	ա ր	ֆ ձ	կտ թր	է ռ	ղ խ
տէ սռ	ղ խ	է ե	ա չ	ֆկ ժթ	տ ս	է յ	ղ գ	էա պչ	ֆ ձ
է պ	աֆ ղձ	կ ր	տ ն	է ծ	ղէ ւյ	ա ղ	ֆ ժ	կ վ	տէ կծ
կ շ	տ կ	էղ եգ	է պ	ա ի	ֆ ո	կտ շն	է ե	ղ ջ	է ճ
ղ ջ	է լ	ա դ	ֆկ ոշ	տ կ	է ռ	ղ մ	էա լի	ֆ ո	կ հ
աֆ չո	կ հ	տ ա	է յ	ղէ խլ	ա ր	ֆ ձ	կ թ	տէ սռ	ղ խ
տ ս	էղ ծխ	է ե	ա չ	ֆ ժ	կտ վս	է յ	ղ գ	է պ	աֆ ղձ
է պ	ա ղ	ֆկ դր	տ ն	է ծ	ղ ւ	էա ճղ	ֆ ժ	կ վ	տ կ
կ շ	տ կ	է ե	ղէ ջպ	ա ի	ֆ ո	կ շ	տէ րե	ղ ջ	է ճ

Վերադիր . Նոյեմբերեան . Գիր տարւոյ :

Թուակ-ան	ԻԴ	Ե	ԻԶ	ԻԷ	Ը	ԺԹ	Լ	ԺԱ	ԻԲ
1524	ա դ	բ գ ո չ	դ կ	ե փ	զ մ	է ա լ ի	բ տ	գ հ	դ ը
1543	դ ը	ե յ	զ ե խ լ	ա ր	բ ո	գ թ	դ ե ս ռ	զ մ	է ե
1562	ե ե	ա չ	բ ժ	գ դ վ ս	ե յ	զ խ	ե պ	ա բ ղ ձ	գ թ
1581	բ գ գ բ	դ ն	ե ծ	զ ւ	է ա ճ ղ	բ ժ	գ վ	դ կ	ե զ է ղ
1600	ե է	զ ե ջ պ	ա ի	բ տ	գ շ	դ ե ը է	զ ջ	ե ճ	ա դ
1619	ա դ	բ ո	գ դ հ կ	ե փ	զ մ	է լ	ա բ ր տ	գ հ	դ ը
1638	դ ը	ե յ	զ խ	է ա ց ր	բ ո	գ թ	դ ս	ե զ յ մ	է ե
1657	զ ե ղ ե	ա չ	բ ժ	գ վ	դ ե ն յ	զ խ	է պ	ա ղ.	բ գ ժ թ
1676	բ գ	գ դ շ ն	ե ծ	զ ւ	է ճ	ա բ ի ժ	գ վ	դ կ	ե է
1695	ե է	զ ջ	է ա լ ի	բ տ	գ շ	դ ը	ե զ ռ ջ	է ճ	ա դ

Մեբադեր, Նոթներեակ · Գիեր տարւոյ :

Գ	ԺԴ	ԻԵ	Զ	ԺԷ	ԻԸ	Թ	ԻԱ	Բ	ԺԳ
ե զ ու ջ	ե լ	ա դ	բ ո	գ դ հ կ	ե ու	զ մ	ե ե	ա բ չ ո	գ հ
ա չ	բ գ ձ հ	դ ա	ե յ	զ խ	ե ա ց ր	բ ձ	գ թ	դ ա	ե զ ծ խ
դ ս	ե ծ	զ ե գ ե	ա չ	բ ժ	գ վ	դ ե ն յ	զ ղ	ե պ	ա ղ
ե պ	ա ղ	բ գ	գ դ շ ն	ե ծ	զ ւ	ե ճ	ա բ ի ժ	գ վ	դ կ
բ գ ո շ	դ կ	ե է	զ մ	ե ա լ ի	բ տ	գ շ՝	դ ը	ե զ ու ջ	ե ճ
ե ու	զ ե խ լ	ա դ	բ ո	գ թ	դ ե ս ու	զ մ	ե ե	ա չ	բ գ ձ հ
ա չ	բ ձ	գ դ բ ա	ե յ	զ խ	ե ց	ա բ ղ ձ	գ թ	դ ս	ե ծ
դ ս	ե ծ	զ գ	ե ա պ չ	բ ժ	գ վ	դ ն	ե զ է ղ	ե պ	ա ղ
զ ե ջ պ	ա ղ	բ գ	գ շ	դ ե կ ծ	զ ւ	ե ճ	ա ի	բ գ տ վ	դ կ
բ ո	գ դ հ կ	ե է	զ մ	ե լ	ա բ ր տ	գ շ՝	դ ը	ե ու	զ ե մ ճ

Իսկ յայսմիկ միջոցի գտնեմք նաև զաւուրս լուսնոյ ԺԴ հաշուի հնոյ տոմարին . ՚ի յոր թէպէտ բազմից ըստ չափու միոյ , և կէս միոյ և կիսոյ աւուր ՚յաւէտ նուազ համդիպին՝ պատճառաւ շարժմանց հաստա-րակածին , և լրմանց զատկաց ՚ի տեղեաց իւրեանց ։ սակայն մինչ որքան առ մերազնեայս ոչ գոյ հնա-րաւորուէ̃ , զի վերանորոգուէ̃ ինչ տայի հնոյ տո-մարին , գտնեմք նաև զայսմանէ ԺԴ հաշուից վերա-դրաց հնոյ տոմարին , որոց և զայլոց քննաւից եդաք մինչև ցայս վայր ։

Զծնունդ լուսնոյ այսպէս արա ։

Առ՛ հանապազ , Է . կէս . Ժ և զվերադիրն հանդերձ թուով ամսոյն անցելոյ հա՛ն ՚ի բաց . և որքան վե-րամնայ , յայնքաներորդում աւուր ամսոյ յորում որոնես , է ծնունդ լուսնոյ ։

Զաւուրս լուսնոյ այսպէս արա ։

Առ զաւուրս ամսոյն , և զվերադիրն տարւոյն՝ հանդերձ թուով անցելոց ամսոց . և ՚ի միասին գումարեալ զայնս , երթ երեսուն երեսուն . և որ ինչ ՚ի խոնարհ մնայ , աւուրք են լուսնոյ ։ Իսկ ե-թէ ՚ի յերեսունն ոչ ժամանէ , որքան է թիւն , այն-քան են աւուրք լուսնոյ ։ Մինչ զթիւս ամսոց առ-նուս՝ սկսեալ ՚ի յունվարէ , զայն ամիսն յորում ես , մի առնուր . բայց եթէ ՚ի յունվարն , և ՚ի փետր-վարն լիցի՝ ա՛ռ ։ ՚Ի յասացելոցս իմանի և լրումն լուսնոյ . զի նոյն է ։

Ր Կանոն երկրորդի աշխատանքի պարզատոմարականի ։

Տեսանի երկրորդ մշտնջենաւոր աղիւսակն, որ 'ի յերկուս զոյգ երեսս հետեւեցելոց Թղթոց պարունակի ։ Յորում 'ի ձեռն տարեգրոյն, որ ա̃ կարգի այբուբենից եդեալ կայ, մտեալ 'ի յառաջին տուփն, որ է համդէպ տարեգրոյն, իմանաս զպատկեր աւուր յայտնութեան ։ ա̃ որում 'ի վեր կոյս համդէպ նոյնոյ տփոյն գրեալ կայ ։ Մտեալ 'ի յերկրորդ տուփն իմանաս զմիջոց ուտիսն ։ Մտեալ 'ի յերրորդն՝ գըտանես զառաջաւորն, ենթ որոյ նաեւ անուն ամսոյն համանշանի ։ Այսպէս եւ զայլսն մինչեւ 'ի յայտնութեան բարեկենդանն, որք կարգաւ գրեցեալք են 'ի յերկուս երեսս ։ յԱՀյբէն մինչեւ 'ի Խոնն գտցես 'ի յառաջին Բ երեսս ։ 'Ի ԽՍԷէն մինչեւ 'ի ՅՄՆ գտցես 'ի հետեւեալ Բս երեսս ։ իսկ 'ի Ջայեն մինչեւ 'ի ՓՐէն գտցես 'ի վերջին Բ երեսսն ,

Աղիւսակ Պարզատօմարական :

Գիր տարւոյն :	Օր Յայտնութեան :	Մեծին պահոց , օր :	Առաջաւորաց բարեկենդանին :	Բուն բարեկենդանին :	ԶԱՏԻԿ :	Երեւման խաչ :	Համբարձման :	Հոգեգալստեան :	ՄԷ Գիւտի խաչին բարեկենդանին :	Վարդավառ :
			յնվ	փետ	մարտ	ապր	ապր	մայ	մայի	յնիս
Ա	ՔՂԲ	զ	ժա	ա	իբ	ժթ	լ.	ժ	լա	իը
Բ	ՓՂԲ	է	ժբ	բ	իգ	ի	մայիս. ա	ժա	յնիս. ա	իթ
Գ	ՀՓՀԲ	ը	ժգ	գ	իդ	իա	բ	ժբ	բ	լ
Դ	ՂՓՐ	թ	ժդ	դ	իե	իբ	գ	ժգ	գ	յուլիս. ա
Ե	ՂՂՓ	ժ	ժե	ե	իզ	իգ	դ	ժդ	դ	բ
Զ	ՓՂԲ	ժա	ժզ	զ	իէ	իդ	ե	ժե	ե	գ
Է	ՏՂԲ	ժբ	ժէ	է	իը	իե	զ	ժզ	զ	դ
Ը	ՔՂԲ	ժգ	ժը	ը	իթ	իզ	է	ժէ	է	ե
Թ	ՓՂԲ	ժդ	ժթ	թ	լ	իէ	ը	ժը	ը	զ
Ժ	ՀՓՀԲ	ժե	ի	ժ	լա	իը	թ	ժթ	թ	է
Ի	ՂՓՐ	ժզ	իա	ժա	ապր. ա	իթ	ժ	ի	ժ	ը
Լ	ՂՂՓ	ժէ	իբ	ժբ	բ	լ	ժա	իա	ժա	թ

Ընդհանուր Պարզատոմարականն։

Միջոց շաբաթ պահոց։	Ածածին։	Միջոց շաբաթ պահոց	Սբ Խաչ։	Սբ Գէորգեայ եարբէք։	Միջոց առաջին շաբաթուց։	Գիւտ Խաչ։	Յիսնակաց եարեկէն։	Սբ Յակոբայ եարբէ։	Միջոց առաջին , օր։	Օր եկեղեցնին յայտն։
	օգոս		սեպ	սեպ		հոկտ	նոյե	դեկտ		
է	ժզ	դ	ժգ	ի	է	իե	ժե	զ	ժը	Գշբ
է	ժէ	դ	ժդ	իա	է	իզ	ժզ	է	ժէ	Եշբ
է	ժը	դ	ժե	իբ	է	իէ	ժէ	ը	ժզ	Կիրկ
զ	ժբ	ե	ժզ	իգ	է	իը	ժը	թ	ժե	Շբթ
զ	ժդ	ե	ժէ	իդ	է	իթ	ժթ	ժ	ժդ	Բշբ
զ	ժդ	դ	ժա	ժը	ը	իգ	ի	ժա	ժգ	Եշբ
զ	ժե	դ	ժբ	ժթ	ը	իդ	իա	ժբ	ժբ	Դշբ
զ	ժզ	դ	ժգ	ի	է	իե	ժե	զ	ժը	Գշբ
զ	ժէ	դ	ժդ	իա	է	իզ	ժզ	է	ժէ	Եշբ
զ	ժը	դ	ժե	իբ	է	իէ	ժէ	ը	ժզ	Կիրկ
ե	ժբ	ե	ժզ	իգ	է	իը	ժը	թ	ժե	Շբթ
ե	ժդ	ե	ժէ	իդ	է	իթ	ժթ	ժ	ժդ	Բշբ

Աղիւսակ Պարզատօմարական ։

Գիր տարւոյ ։	Օր Յայտնութե ։	Միջոց ուտիք, օր ։	Առաջաւորաց երեքշաբթին ։	Բուն բարեկենդան ։	ԶԱՏԻԿ ։	Երեւման խաչ ։	Համբարձումն ։	Հոգեգալուստ ։	Ա՟ Գիւտի Խաչի բարեկ ։	Վարդավառ ։
			յնվ	փետ	ապր	մայի	մայի	մայի	յնիս	յլիս
Խ	ԲՇԲ	ժը	իգ	ժգ	գ	ա	ժբ	իբ	ժբ	ժ
Ծ	ԳՇԲ	ժթ	իդ	ժդ	դ	բ	ժգ	իդ	ժգ	ժա
Կ	ԴՇԲ	ի	իե	ժե	ե	գ	ժդ	իդ	ժդ	ժբ
Հ	ԵՇԲ	իա	իզ	ժզ	զ	դ	ժե	իե	ժե	ժգ
Ձ	ՈՒՐԲ	իբ	իէ	ժէ	է	ե	ժզ	իզ	ժզ	ժդ
Ղ	ՇԲԹ	իգ	իը	ժը	ը	զ	ժէ	իէ	ժէ	ժե
Ճ	ԿԻՐ	իդ	իթ	ժթ	թ	է	ժը	իը	ժը	ժզ
Մ	ԲՇԲ	իե	լ	ի	ժ	ը	ժթ	իթ	ժթ	ժէ
Յ	ԳՇԲ	իզ	լա	իա	ժա	թ	ի	լ	ի	ժը
Ն	ԴՇԲ	իէ	փետր ա	իբ	ժբ	ժ	իա	լա	իա	ժթ
Շ	ԵՇԲ	իը	բ	իգ	ժգ	ժա	իբ	յնիս. ա	իբ	ի
Ո	ՈՒՐԲ	իթ	գ	իդ	ժդ	ժբ	իգ	բ	իգ	իա

Ր․ղխուսակ Պարզատօմարական ։

Մինչոյ շէըւ պահօք։	Ածածին։	Մինչոյ շէըւ պահօք։	Սբ Խաչ։	Սբ Գէորգեայ եարէկ։	Մինչոյ տապէր շէըւր։	Գիտաւ Խաչ։	Ցինանկայ եարեկէն։	Սբ Յակոբայ եարէկ։	Մինչոյ տապէր , օր։	Օր Եբրէնդէնի յայտնէ։
	օգոս		սեպ	սեպ		հոկտ	նոյէ	դեկտ		
ե	ժգ	դ	ժա	ժը	ը	իգ	ի	ժբ	ժգ	Եշբ
ե	ժե	դ	ժբ	ժթ	ը	իդ	իա	ժգ	ժբ	Դշբ
ե	ժզ	դ	ժգ	ի	է	իե	ժե	զ	ժը	Գշբ
ե	ժէ	դ	ժդ	իա	է	իզ	ժզ	է	ժէ	Բշբ
ե	ժը	դ	ժե	իբ	է	իէ	ժէ	ը	ժզ	Կիրկ
դ	ժբ	ե	ժզ	իգ	է	իը	ժը	թ	ժե	Շբթ
դ	ժգ	ե	ժէ	իդ	է	իթ	ժթ	ժ	ժդ	Ուրբ
դ	ժգ	դ	ժա	ժը	ը	իգ	ի	ժա	ժգ	Եշբ
դ	ժե	դ	ժբ	ժթ	ը	իդ	իա	ժբ	ժբ	Դշբ
դ	ժզ	դ	ժգ	ի	է	իե	ժե	զ	ժը	Գշբ
դ	ժէ	դ	ժդ	իա	է	իզ	ժզ	է	ժէ	Բշբ
դ	ժը	դ	ժե	իբ	է	իէ	ժէ	ը	ժզ	Կիրկ

Աղիւսակ Պարզատումարական :

Գիր տարւոյ :	Օր յայտնութեան :	Միջոց ուտիս, օր :	Առաջաւորաց բարեկենդան :	Բուն բարեկենդան :	ԶԱՏԻԿ :	Երեւման խաչ :	Համբարձման :	Հոգեգալուստ :	Ս. Գրիգորի բարեկէն :	Վարդավառ :
			փետր	փետր	ապր	մայի	մայի	յունիս	յունիս	յուլիս
Չ	շբթ	լ	դ	իե	ժե	ժգ	իդ	գ	իդ	իբ
Պ	ուրբ	լա	ե	իզ	ժզ	ժդ	իե	դ	իե	իգ
Ջ	եշբ	լբ	զ	իէ	ժէ	ժե	իզ	ե	իզ	իդ
Ռ	դշբ	լգ	է	իը	ժը	ժզ	իէ	զ	իէ	իե
Ս	գշբ	լդ	ը	մարտ. ա	ժթ	ժէ	իը	է	իը	իզ
Վ	բշբ	լե	թ	բ	ի	ժը	իթ	ը	իթ	իէ
Տ	կիրկ	լզ	ժ	գ	իա	ժթ	լ	թ	լ	իը
Ր	շբթ	լէ	ժա	դ	իբ	ի	լա	ժ	յուլիս. ա	իթ
Ց	ուրբ	լը	ժբ	ե	իգ	իա	յունիս. ա	ժա	բ	լ
Ւ	եշբ	լթ	ժգ	զ	իդ	իբ	բ	ժբ	գ	լա
Փ	դշբ	խ	ժդ	է	իե	իգ	գ	ժգ	դ	օգոստ. ա
Ք	գշբ	խա	ժե	Զմնացեալն տես 'ի Փ տառն :						

Ռշխւսակ Պարզատոմարական ։

Միջոց շբթց պահօք:	Ածածին ։	Միջոց շբթց պահօք.	Սբ Խաչ ։	Սբ Գէորգայ Բարեկ ։	Միջոց առաջի շբթց:	Գիւտ Խաչ.	Յիսնակաց Բարեկենդանն ։	Սբ Յակոբայ Բարեկ ։	Միջոց առաջի, օր ։	Օր Եկեղեցւոյն յայտն ։
	օգս		սեպ	սեպ		հոկտ	նոյէ	դեկ		
գ	ժբ	ե	ժզ	իգ	է	իը	ժը	թ	ժե	ՇԲԹ
գ	ժգ	ե	ժէ	իդ	է	իթ	ժթ	ժ	ժդ	ԲՇԲ
գ	ժդ	դ	ժա	ժը	ը	իդ	ի	ժա	ժգ	ԳՇԲ
գ	ժե	դ	ժբ	ժթ	ը	իդ	իա	ժբ	ժբ	ԴՇԲ
գ	ժզ	դ	ժգ	ի	է	իե	ժե	զ	ժը	ԵՇԲ
գ	ժէ	դ	ժդ	իա	է	իզ	ժզ	է	ժէ	ԵՇԲ
գ	ժը	դ	ժե	իբ	է	իէ	ժէ	ը	ժզ	ԿԻՐԿ
բ	ժբ	ե	ժզ	իգ	է	իը	ժը	թ	ժե	ՇԲԹ
բ	ժգ	ե	ժէ	իդ	է	իթ	ժթ	ժ	ժդ	ԲՇԲ
բ	ժդ	դ	ժա	ժը	ը	իդ	ի	ժա	ժգ	ԳՇԲ
բ	ժէ	դ	ժբ	ժթ	ը	իդ	իա	ժբ	ժբ	ԴՇԲ

'Ի տօմարականի համառօտութեն յայսմիկ, որք հար-
կաւորք էին պարզամտաց՝ բացատրեցան ։ Այլ ե-
թէ խնդրիցէ ոք գիտել նաև զտանուտէր տարւոյն,
կալցէ զթուականն հայոց, և զ 1169 'ի բաց հա-
նեալ, զայն որ մնայ՝ երթիցէ ժբ, ժբ. և որ ինչ
'ի խոնարհ մնայ՝ սկիզբն առարեալ 'ի խոյէն՝ տացէ
զայն 'ի կենդանակերպսն. և յորում կենդանա-
կերպի վերջանայ՝ այն է տանուտէր տարւոյն ։ Իսկ
անուանք, և նշանք, կենդանակերպից են սոքին ։
Խոյն. ♈ ։ Ցուլ. ♉ ։ Երկաւոր. ♊ ։ Խեցգե-
տին. ♋ ։ Առիւծ. ♌ ։ Կոյս. ♍ ։ Կշիռն. ♎ ։
Կարիճ. ♏ ։ Աղեղնաւոր ։ ♐ ։ Այծեղջիւր. ♑ ։
Ջրհոս. ♒ ։ Ձուկն. ♓ ։ Այսոքիկ ասին կեն-
դանակերպք, կամ նշանք, որք զետեղեցեալք են 'ի
ծոթիակոս կոչեցեալ բոլորակիս երկնից. և իւրա-
քանչիւրն 'ի սոցունց բաղկանայ 'ի բազմաց աստե-
ղաց ։ Այլ արեգակն ընդ այսոսիկ կենդանակերպս
առնէ զճանապարհ իւր, 'ի դիմեն յատկաւ շարժ-
մամբ իւրով յարեւմտից յարեւելս, առ 'ի կատարել
զյատուկ ընթացս իւր ։ Որոյ ստեղծողին, և կար-
գադրողին փառք և գովութի 'ի յամ յաւիտեանս.
Ամէն ։